

Министерствэм илофшлэн зэфахьысыжьыгъ

АР-м хэгъэгү клоц! лофхэмклэ и Министерствэ иколлегие игъэклотыгъэ зэхэсыгъо тыгъуасэ илагъ. Илъэсэу тызыхэтым иапэрэ мзых кыкклоц! министерствэм лофэу ышлагъэр ащ шызэфыхысыжыгъ, тапэк!э анахъэу ана!э зытырагъэтын фаехэм атегушылагъэх. Зэхэсыгъом хэлэжыагъэх АР-м и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, федеральнэ инспектор шъхалэу Лылуужу Адам, Парламентым и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, хэбзэухъумэк!о ык!и хыкум кыулыкъу зэфэшъхьафхэм япашчэхэр.

АР-м хэргүү kloц loфхэмклэ иминистрэу Александр Речицкэм зэхэсыггор кызылуихызэ, шлаггэхэм анахыи шыклаггэхэм нахыбыу кыащыцунхуэ, ахэр даггэзыжыггэ зэрхүүштхэм зэдытегушылэнхуэ зэрээхэхьаггэхэр кыыхиггэщыг. Зытегушылэнхуэ аггэнэфэггэ loфыггохэм язэхэфын рамыггажгээзэ, полицием исатрыггэ хэтэу, зизваниеклэ даггэклоггэхэм ар кээзыушыхьатырэ тэмэтельхэр ыкли loлошлэклэклэ кьахэщыггэхэм зерафэрээхэр кызыцлорэ тхылгэу, ахышэу ыкли тын льяплэу афаггэшыогаггэхэр министрэм аритыжыггэх.

Пстаумэ апэ АР-м и Лпышь-хуэ Тхуаклушынэ Аслъан хэ-гъэгу клоц лофхэмклэ Министер-ствэм илофшлэн уасэ кы-фишыгъ. Зэрэщытэу ар пштэ-мэ, хэхъоныгъэу ышыгъэхэм уагъэрэзэнэу зэрэщытыр ац кыхигъышыгъ, республикэм рэхатныгъэ зэрпылыр, терро-ризмэм, экстремизмэм алъэны-

кыккѣ бзѣджшлагъ зэрэчы-
зэрамышагъэр анахъ лошлѣгъэ
инзѣ ялѣхѣм зэрачышым
кыккыгѣэтхыгъ. Арзѣ шытм,
джырѣ нахъ гъѣлѣшыгъѣу лоф
зѣдѣпшѣн фѣе лофыгъѣу ылѣз-
гъухѣрѣм ар къашыуцугъ. Ана-
хъѣу кыккыгѣэшыгъѣр гъогухѣм
хъугъѣ-шлагъѣу атехъуѣхѣрѣм
ахѣкѣуадѣхѣрѣм япчыагъѣ зѣ-
рѣхѣуагъѣр ары.

— Блэкйигъэ илъэсым иапэрэ илъэсныкъо егъэпшагъэмэ, республикэм игъогухэм мы илъэсым иапэрэ мээзи атехуыагъэхэм ахэклодагъэр нэгъыи 9-кIэ нахыб, — кылыгагъ ащ. — Цыфышъхъэм игугъу зэрэпшырэр къыдэпплытэмэ, ар бэдгъэу зэрэщытыр къызымэгъэхэм плъэкIышттэп. Мы пчыагъэхэм джыри щыкIэгъабэ зэрэщыиэр къагъэлыагъо. ГъогурькIоньр щынэгъончъэным фэгъэззгъэ къулыкIуэм пэщакIэу фашIыгъэр ащ нахь чанэу дэлъжъэным, охтэ благъэм юфхэр нахышIу зэрэхъугъэхэр

пчъагъэхэм къагъэльэ-
гъоным тыщэгугъы.

Нужным АР-м хэ-
гээгу клоц лофхэмклэ
и Министерствэ мэ-
зихым лофуэ ышагэм
фэгээхыгэе гуцылэу
Александр Ревичкэм
кышылыгэм лэныкыо
эфэшхыафхэмклэ хэ-
хыоныгэу шылээр,
пчыагэхэмклэ кыу-
шы хьаты жьхэээ,
кышыцыхигээщыгэх.

УФ-м исубъектхэм
мыш фэдэ якъулыкъухэр пштэ-
хэмэ, Адыгемн иминистерствэ
ялгонэрэ чыплэр еубыты. Арэу
щгтми, джыри шыклагъу чылэр
маклэп. Республикэм и
Лышъхъэ къызклигъэтхыгъэ
гумэкъыгъор зэрэчылэм ащ
дыргъэштагъ. Тигъогухэм
хъугъэ-шагъэу атехъухъэхэрэм
ячъагъэ къышыклагъ нахъ
мышлэми, ахэм ахэкълуадэрэр
нахъыбэ хъугъэ. 2012-рэ илъэ-
сым иапэрэ мзыхх гъогухэм

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

нэбгырэ 47-рэ атеклодэгагьэмэ, мыгэ ар 56-м нэсыгь. Анахыбэу лэшышэу зэрэчэхэрэр ары тхэмыклагьор кэзыхы-рэр. Гьогурьклоныр шынгон-чэнымклэ кэулыкэум имызакэу, мыш идэгэзыжын муниципальнэ образованийхэри кыхэлжэнхэ фаеу зэрлы-тэрэр министрэм кылыгь.

Нэужым АР-м хэбъэгу клоц
лофхэмкэ и Министерствэ илоф-
шэнкэ, яеплъыкэхэр кыралоты-

кыгыэх АР-м ипрокурор шъхьа-
лэу Василий Пословскэм, щы-
нэгончэнымкIэ Федеральнэ
кыулыкъум АР-мкIэ и Гъэлор-
ышIапIэ ипащэу Олег Селез-
невым.

Александр Речицкэм коллегием илофшэн кыызэфихысыжызы, кыхагэщыгъэ пстэури кыдалытэзэ тапэклэ ялофшэн зэрэзэхэщым кыкыгъэтхыгъ.

ХЬУТ Нэфсэт.

Районитүмэ ащаухыгь

Адыгейм мэкъу-мэщымкӀэ и Министерствэ кызэритыгъэмкӀэ, бӀдзэогъум и 17-м ехьулӀэу Крас-
ногвардейскэ ыкӀи ШӀуджэн районхэм Юныгъошхор
ашауыхь.

Красногвардейскэ районим бжыхэсэ зэфэшхьафху
мыгэ шылуахыжыггэхэр гектар мин 14,5-рэ фэдиз.
Гектар тельтүу хэм центнер 45,8-рэ ыки коцым
центнер 42,8-рэ кьарахи, пстэумкIи лэжыггэ тонн
мин 62,5-рэ кьахыжыгь.

Шөүджен районым бжыхьасэу илагьэр гектар мин 14,3-рэ. Ащ шыцэу хьэ гектар мини 2,3-м гектар тельытэу кырахыгьэр центнер 38,7-рэ. Коц гектар мин 12-м фэдиз хьазырэу гуахыжыгыгэм изы гектар центнер 38,5-рэ кыытыг. Пстэумкли районым бжыхьасэхэм кьарахыгьэу шаугьонжыгыгьэр лэжыгыгэ тонн мин 55-м тлэклу кьехьу.

Бэдзэогъум и 17-м ехуулэу бжыхасэхэм ялухыжын республикэм процент 98-м шынагэсыгъ. Джэдждж, Кошхэблэ, Теуцожь ыкй Тэхутэмькоке районхэм къацагэ-кыгъэ бжыхасэхэм япроцент 97 — 98-н аугъоижьыл.

Кызырэрэдээрэмклэ, пстэумкли бжыхьэ лэжыгыэ зэфэхьаф гештар мин 93,2-м фэдиз хыазырэу республикэм кышагаэклыгэм илүхыжын шлэхэу аухышт.

ЛІЭХЪУСЭЖЬ Хьаджэрэтбый.

Ямэфэкл хагъэунэфыкы

Бэдзэогъум и 18-р ошлэ-дэмышлэ Іофхэмклэ УФ-м и Министерствэ машо къямышхуным лыплъэгъэнымклэ икьюлыкьу ілофышлэхэм я Мафэу хагъэунэфыкы.

1927-рэ ильэсым ар зэхашэгъагъ. Сыд фэдэ лъэхъани ахэм пшъэрылъ гъэнэфагъэхэр ялагъэх — Хэгъэгу зеошхор зыщэлэми, Чернобыль тхъамыклагъо кызы-цэхъуми цыфхэм якъэгъэнэжъын ялахъышу хашыхъагъ. Уахтэм ялофшэн зэхъоклыныгъэшлухэр фишлыгъэх, лъэхъаным кIэу кыыздихьэрэ шлыкIэхэри джы кыыз-фагъэфедэх, хэбзэгъэуцугъэу шыIэхэри зэхъоклы-гъэх.

Адыгэ Республикэм машо къэмыхуным лыплъэгъэнымкӀэ икыулыкӀу непэ нэбгырэ 39-мэ 10ф щашӀэ. ПшъэрылӀэу ялэр машо къэмыхуным фэгъэхыгъэ пшлорыгъэш 10фтыабзэхэр зэхэгъуоцогъэнхэр, ахэр зехашэнхэр ыкӀи мэшлогъэкӀосэ кыулыкӀухэм 10ф адашӀэны арых.

Мы кыулыкчыр зэрэхащагээр илээс 85-рэ зэрэхуэрэм илгээгкүлэу АР-м ошлэ-дэмьшлэ лофхэмкүлэ икыулыкчу мэфэклэ лофтхабзэ нелэ шыклошт. Зэклэ лофышлэхэр ащ хэлээжэщытх, гэхьагьэхэр зилэхэр шытхуу тхылэ-хэмкүлэ ыкыл шлуьхафтынхэмкүлэ кыьагьэщытхы.

(Тикорр.)

Дышъэ медаль къыхьыгъ

Татарстан
икъэлэ шъхьалэ
я 17-рэ Дунээ
гъэмэфэ Универ-
сиадэ- 2013-р
ыклэм шыфэкю.

Урысыем ихэшыпыкыгыэ командэ ащ гъэхъа-
гъэ инхэр шишлыгъэх.

Адгьегим шыщ спортсменэу Александр Али-
фиренкэм дышъэ медаль мыщ къыщиыхыгъ.
Метрэ 25-кIэ пэчыжъэу кIэрахъокIэ ар Уни-
версиадэм шыццэрыуагъ. Тиспортсменхэм очко
1734-рэ рагъэкъуи, чемпион хуьгъэх.

Адыгеим ис кӀэлэцӀыкӀухэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо шӀуагъэ кытӀуэ зэхэщӀэгъэным ыкӀи ахэм япсауныгъэ гъэпытӀэгъэным япхыгъэ лӀфтхъабзэхэр зэшӀохыгъэнхэм фӀэгъэхыгъэ унашӀоу министрэхэм я Кабинет мы илъэсым

Ящэнэрэ чэзыур аублагъ

ыштагъэм тетӀу ахэм языгъэпсэфыгъо лъэхъан тиреспубликэ щырекӀокӀы. Адыгэ Республикэм лӀфшӀэнымкӀэ ыкӀи социальнэ хэхъоныгъэмкӀэ и Министертвэ кыызэритырэмкӀэ, 2013-рэ илъэсым Адыгеим щыпсӀурэ кӀэлэцӀыкӀухэм языгъэпсэфыгъын зэкӀэмкӀи сомэ миллион 205,3-рэ фӀэдиз пӀуагъэхъанӀу агъэнэфагъ. ГъэрекӀо елъытыгъэмэ, ар миллион 6-м ехъукӀэ нахъыб.

БӀдззогъум и 13-м кыщегъэжъагъӀу лагерьхэм ящэнэрэ зыгъэпсэфыгъо чэзыур рагъэжъагъ. Мы мафӀэхэм кӀэлэцӀыкӀу 950-рэ фӀэдиз зыгъэпсэфыпӀэхӀу «Горная», «Лань», «Предгорье Кавказа» ыкӀи «Зубренок» зыфилохэрэм якӀоллагъэх. ТхъамафӀэм ыкӀэм нэс джыри нӀбгырэ 660-рэ фӀэдиз лагерьхӀу «Шапсуг», «Кавказ», «Турист» зыфилохэрэм защагъэпсэфыгъу къэкӀоштых. ЗэкӀэмкӀи ящэнэрэ чэзыур кӀэлэцӀыкӀу

1610-мэ загъэпсэфыгъын ыкӀи япсауныгъэ агъэпытӀэн амал ялӀшт.

Гъэмэфэ закъор арӀп зыгъэпсэфыгъо лъэхъаным кыдилытӀэрӀр. ИлъэсӀу тызыхӀэтыр кызыхъагъэм кыщыублагъӀу нӀбгырэ мин 15,5-мэ загъэпсэфыгъ ыкӀи япсауныгъэ зӀтырагъӀу цожыгъ. Ар агъэнэфагъӀу ипроцент 67,8-рэ. Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахӀтӀэр пштӀэмэ, агъэнэфагъэ пчӀагъэм щыцӀу нӀбгырэ мин 11,5-мэ загъэпсэфыгъах. ПстӀумкӀи 2013-рэ илъэсым кӀэлэцӀыкӀу 22912-мэ загъэпсэфыгъын ыкӀи япсауныгъэ агъэпытӀэн альэ-кӀышт.

Лагерым зы чэзыур телъытагъӀу мӀфӀэ 21-рэ зӀрӀщыӀэхэрӀр. КӀэлэцӀыкӀухэм языгъэпсэфыгъо уахӀтӀэ шӀуагъэ кытӀуэ зэхӀэщӀэгъэным, ахэм япсауныгъэ гъэпытӀэгъэным япхыгъэ лӀфтхъабзэхэр зехъэгъэнхэм Адыгеим

мэхъанӀшхо щыраты. Лагерым зыщы-зыгъэпсэфыгъӀэр мафӀэм тфӀэгъогогъо агъахӀх, япсауныгъэ гъэпытӀэгъэнымкӀэ, ягушхъэбаиныгъэ хӀэгъэхъогъэнымкӀэ зышӀуагъэ къӀэлорӀэ культурнэ-джӀэгукӀэ лӀфтхъабзэхэр афызӀэхӀащӀх, чэзыур-чэзыоу гошчыгъэхӀу хы ШӀуцӀэ лӀушӀом ащӀх. (Тикорр.).

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ цӀыфхэм яупчӀэхэм джӀуапхэр къаретыжыхъ

КъалӀу МыекъуапӀэ иурамӀу Прямая, 3-м щыпсӀурэ бзылф-фыгъэм иупчӀ:

ТиунӀэ блӀэкӀхӀэ кӀэлэцӀыкӀухӀэри, нахъыжыӀохӀэри гурыт еджапӀэм макӀох. КӀымафӀэрэ мӀзэхӀэ зыхъукӀэ тильӀэс гъогухэм уарыкӀоныр щынӀэгъо дӀдӀу щыт! Сыдигъуа ахӀэр загъэцӀэкӀэжыӀштхӀэр?

ДжӀуап. Автомобиль гъогухэм ягъӀэцӀэкӀэжыгъын пӀае 2013-рэ илъэсым муниципальнэ гъӀэпсыкӀэ зилӀ «КъалӀу МыекъуапӀэ» ибюджӀет сомӀ миллион 200 кыщы-хагъӀыгъ. Мы гъогухэм яшӀын-рэ ягъӀэцӀэкӀэжыгъынрӀэ атегъӀэп-сыхъӀэгъӀэ проектхэм лъӀэс гъогухӀэри гъӀэкӀэжыгъэнхӀэр къащыдӀэлъытагъ. Муниципальнэ гъӀэпсыкӀэ зилӀ «КъалӀу МыекъуапӀэ» илъӀэс гъогухӀу гъӀэцӀэкӀэжынышхохӀэр зӀрашӀылӀӀӀнхӀэ фаеу 2013-рэ илъӀэсым апӀэр чэзыоу гъӀэцӀэкӀэжынышхохӀэр зӀрашӀылӀӀнхӀэ фӀае автомобиль гъогухэм ахамылы-тагъэхӀэр джыри нӀмыкӀ спикӀэ тедзӀэм хагъӀэхӀащтых. 2013-рэ илъӀэсым бюджетыр зӀрагъӀэцӀэкӀагъэм икӀлӀуххэмкӀэ ащ мылӀьку кыфӀэтлупщыгъэным ехъылӀӀгъӀэ лӀуфыгъом хӀӀплъӀэщтых.

КъалӀу МыекъуапӀэ щыпсӀурэ Барашкова НинӀэ Иван ыпхъум иупчӀ:

МыекъуапӀэ загъӀэпсыгъэм кыщегъэжъагъӀу псыунӀэхэм яшӀын епхыгъэ лӀуфыгъор зӀшӀуахыгъӀэп. МыекъуапӀэ республикэм икӀэлӀэ шхъӀалӀу щыт, ау псыунӀу ащ дӀтыр мӀкӀӀэ дӀд. КӀэлӀэ гупчӀэм ащ фӀэдӀэ итыхӀэп! МӀшӀокугъогъу вокзалми псыунӀэ хӀтӀӀп! Мы лӀуфыгъор зӀгорӀэм зӀшӀохыгъэн фаеба?

ДжӀуап. Краснодар краим мӀшӀокугъогъу вокзалхэмкӀэ и Темыр-Кавказ регион дирек-ции ипӀащӀэ игуадзӀэ тхыгъэ фӀдгъӀэхыгъ мы лӀуфыгъор зӀшӀуахыным тыщыкӀӀӀлӀӀу. Муниципальнэ гъӀэпсыкӀэ зилӀ «КъалӀу МыекъуапӀэ» псыунӀэхэм яшӀын фӀэгъэхыгъэ лӀуфыгъом зыщыхӀӀӀӀӀштхӀэр 2014-рэ илъӀэсым телъытӀэгъӀэ бюджетыр зӀхагъӀуоу зыхъукӀэ ары.

СтаницӀу ХанскӀэм щыпсӀурӀэ, сабыитӀу зыпӀурӀэ, водителӀу стаж шӀукӀае зилӀ Сафаргалиева ЕленӀэ Иван ыпхъум иупчӀ:

БӀрӀэ МыекъуапӀэ сыкӀӀокӀон фаеу мӀэхушӀ, гъогурыкӀоныр зӀрӀмыщынӀэгъончӀӀэм сыщыгъуаз. Мы лъӀэныкӀомкӀэ Адыгэ

Республикэм и Лышхъэ ыналӀэ кыызӀратыригъӀэтырӀэм пӀае тхъагъӀэпсӀу есӀо: къалӀэм нӀфырыгъозакӀэхӀэр щагъӀэпсыгъӀэх, урамхэм шапхъӀэхӀэр нахъ къащадальытӀэ хъугъӀэ. Ау анахъӀу тызыгъӀэгумӀкӀырӀэр урамхӀэр дӀеу зӀрӀгъӀтхыгъӀгъэхӀэр ары. ТӀэ тищынӀэгъончӀагъӀэ хӀтӀа ыгъӀэгумӀкӀыштхӀэр? Мы лӀуфым хӀкӀыпӀӀэ кыфӀэгъотыгъэнымкӀэ сыдӀа шӀӀгъӀэн фаер?

ДжӀуап. Урамхэм ащыгъӀэ-хыгъӀгъэхӀэр зыпкӀэ игъӀуцожыгъӀӀнхэм ыкӀи кӀӀу ахӀэр гъӀэ-хыгъӀгъӀнхэм сомӀ миллион 8 апӀлӀухӀащт, муниципальнэ зӀзӀгъыныгъи адашӀыгъ. НепӀэ ехъулӀу сомӀ миллион 3,67-рэ зытефӀэр лӀфшӀӀнхӀэр агъӀэцӀэкӀӀгъахӀэх. АпӀрӀэ чэзыоу кӀӀэлӀэ гупчӀмӀр кӀэлэцӀыкӀухэм гъӀэ-сӀэныгъӀэ зыщарагъӀэгъотырӀэ учреждениехӀэмрӀэ къапӀӀлӀгъӀэ урамхӀэр ары агъӀтхыӀштхӀэр.

КъалӀу МыекъуапӀэ иурамӀу Лениным ыцӀэ зыхыкӀрӀэм тет унӀу N 116-м щыпсӀурӀэ КъулӀкъо ФатимӀэ иупчӀ:

Я 30-рэ илъӀэсхэм агъӀэпсыгъӀэ унӀэм сыщӀӀӀсӀу. Джы кыыз-нӀсыгъӀэм коммунальнэ фӀэтӀрӀу ар щыт, зӀ нӀмыкӀэми гъӀэцӀэкӀэжыгъын горӀ рашӀылагъӀӀп. ФӀэтӀрыбӀу зӀхӀт унӀэхэм ягъӀэцӀэкӀэжыгъынкӀэ программӀу щыӀӀэм

тыхагъахъэ тшӀоигъуагъ, ау зи кыддӀэхъугъӀӀп. МыгъӀэ кыта-лӀуагъ ащ фӀэдӀэ программӀэм тыхӀӀӀӀжӀэнымкӀэ амал тимылӀу, ар зыщыдгъӀэгъупшӀӀжыгъӀӀпӀэн фаеу. ТиунӀэ сыдӀуцтӀу гъӀэцӀ-кӀэжынышхо етшӀылӀӀн тлӀӀӀкӀы-шта?

ДжӀуап. 2013-рэ илъӀэсым щыӀӀэ мазӀэм и 1-м кыщегъӀэ-жъагъӀу фӀэтӀрыбӀу зӀхӀт унӀэм гъӀэцӀэкӀэжынышхохӀэр рашӀылӀӀнхэм пӀае унӀэр зыехӀэм ащ уасӀу тефӀӀштӀым ипроцент 15-р атын фаеу агъӀэнӀфагъ. ЫпӀкӀӀэ проценти 5-кӀӀэ хӀла-жъӀӀштыгъӀэх.

Ащ епхыгъӀу 2013-рэ илъӀэсым муниципальнэ гъӀэпсыкӀэ зилӀ «КъалӀу МыекъуапӀэ» дӀт унӀэхӀу фӀэтӀрыбӀу зӀхӀтхӀэр гъӀэцӀэкӀэжыгъӀӀнхэмкӀэ гухӀӀӀ гъӀэнӀфагъӀэ зилӀ ведомствӀэ программӀэм хагъӀэхӀащтхӀэ унӀэхӀэр кызӀрӀэхӀахыштхӀэ шӀыкӀлӀр аухӀэсыгъ.

А шӀыкӀлӀр 2013-рэ илъӀэсым мӀӀылыфӀӀгъум и 10-м гъӀэзе-тӀу «Майкопские новости» зы-филорӀэм кыщыхаутыгъ. Ащ ди-штӀу мы илъӀэсым ижъоныгъокӀӀэ мазӀэ и 20-м нӀс унӀэ-комму-нальнэ хызмӀэтымкӀэ ГъӀӀоры-шӀапӀӀэм мыщ фӀэдӀэ тхылӀхӀэр кырахыӀылӀӀнхӀэ фӀӀӀгъӀэ:

фӀэтӀрыбӀу зӀхӀт унӀэр зигугъу къӀэтшӀыгъӀэ ведомствӀэ программӀэм хӀэгъӀэхъӀгъэнымкӀэ заявкӀэр;

фӀэтӀрыбӀу зӀхӀт унӀэр зы-ехӀэм язӀлукӀӀэ щаштӀэгъӀэ про-токолыр;

унӀэм щыкӀагъӀу фальӀӀгъугъӀэ-хэмкӀэ ведомствӀэхэм якопи-ехӀэр;

зигугъу къӀэтшӀыгъӀэ програм-мӀэм зӀрӀхӀӀӀӀжъӀӀштхэмкӀэ про-токолӀу фӀэтӀрыбӀу зӀхӀт унӀэхӀэр зыехӀэм язӀлукӀӀэ щаштӀа-гъӀэр;

лӀфшӀӀнхэм атефӀӀшт уасӀу унӀэр зыехӀэм язӀлукӀӀэ щаухӀэ-сыгъӀэр.

Лениным иурам тет унӀу N 116-р (фӀэтӀрыбӀу зӀхӀтхӀэр) 2013-рэ илъӀэсым муниципальнэ гъӀэпсыкӀэ зилӀ «КъалӀу МыекъуапӀэ» дӀт унӀэхӀу фӀэтӀры-бӀу зӀхӀтхэм ягъӀэцӀэкӀэжыгъын тегъӀэпсыхъӀэгъӀэ программӀэм хӀэгъӀэхъӀгъэнымкӀэ документ-хӀэр зигугъу къӀэтшӀыгъӀэ пӀалъӀэм кырахыӀылӀӀгъагъӀӀхӀӀ.

ФӀэтӀрыбӀу зӀхӀт унӀэхэм гъӀэцӀэкӀэжыгъын инхӀэр яшӀылӀӀ-гъӀӀнхэм тегъӀэпсыхъӀэгъӀэ рес-публикӀэ программӀэр 2013-рэ илъӀэсым ыкӀӀӀхэм анӀс зӀхагъӀӀ-уо зыхъукӀӀэ, зигугъу къӀэтшӀы-гъӀэ унӀэр ащ хагъӀэхӀащт, гъӀэ-цӀэкӀэжыгъынхӀэр зырашӀылӀӀштхӀэ пӀалъӀэри мылӀьку къӀӀуапӀӀэри щыхагъӀуунӀэфыкӀыштых.

Демократие гупшысӀэхэр зыдаӀыгъхӀэ фӀэдӀу къащагъӀэхъузӀ...

РеволюциехӀэр Тунис, Ливием, Йемен, Мысыр (тӀогъогогъо) къащыхъугъӀэх. ИлъӀэситӀурӀэ ныкӀорӀэ хъугъӀэ дунаим щыпсӀӀухӀэрӀэр араб хӀэгъӀэгухэм къа-щыхъурӀэ революциехэм залъыплъӀэхӀэрӀ, загъӀэ-гумӀӀӀхӀэрӀэр. Ары пӀӀпчӀ демократие гупшысӀэхӀэр зыдаӀыгъхӀэ фӀэдӀу къащагъӀэхъузӀ е, нӀмыкӀӀу кӀӀэ-пӀон хъумӀэ, цыфхэм азыныкӀо нахъыбӀэм яфедӀэхӀэр къагъӀэгъунӀу аӀозӀэ, ащ фӀэдӀэ зӀхъокӀыныгъӀгъэхӀэр ашӀыщтыгъӀэх. Ау Мысыр щыпсӀӀухӀэрӀэм япроцент 52-мэ амакӀӀэ зыфатыгъӀэ ПрезидентӀу Мухаммед Мурси зы илъӀэси а лӀнатӀӀэм лӀутыгъӀӀп. Либеральнэ еплъыкӀӀэ зилӀхэм ащ ирежим агъӀӀлоды, демокра-тие гупшысӀэхэм арыгъуазӀхӀэ фӀэдӀу зыкӀагъӀӀлӀагъозӀ.

Ахэм афӀэгъӀэхыгъӀу бӀдзӀ-огъум и 10-м ИТАР-ТАСС-м пресс-конференциеу щыкӀуагъэм кыщыгушӀылагъӀэх дунӀэ лӀф-хэмкӀэ КъӀэралыгъо ДумӀэм ико-митет итхъаматӀу Алексей Пуш-ковыр, гъӀэсӀэныгъэмкӀэ КъӀэра-

лыгъо ДумӀэм икомитет итхъа-матӀу Вячеслав Никоновыр ыкӀи ЛДПР-м ифракцие ипӀа-щӀу Владимир ЖириновскӀэр.

Мысыр кыщыхъухӀэрӀэм афӀ-гъӀэхыгъӀу джыдӀӀдӀэм зыгорӀэ-хӀэр кӀӀӀон тлӀӀӀкӀышт. ЦыфхӀэр

псынкӀӀу зӀрӀкӀӀгъошчыгъӀгъэхэм, Президентым илӀф кызӀзримы-кӀыгъэм, Мысыр дзӀэ режимӀу щагъӀуцугъэм «демократие» тлӀышӀо кытырагъао зӀрашӀо-игъом нафӀэ къашӀы араб ре-волюциехэм купкӀӀ шыпкӀӀӀу ялӀр. Катар, Араб Эмиратхэм, СаудовскӀэ Аравием, США-м, араб хӀэгъӀу фӀемышлыгъӀгъэхэм ясоциальнэ-экономикӀэ лӀуфыгъо-хӀэр зӀрӀзӀшӀомыхыгъӀгъэхӀэр кы-зӀрӀзӀфагъӀэфедӀӀрӀэм цыфхэм-кӀӀэ шӀуагъӀэ кытын ыпӀӀӀкӀы-штӀӀп. Сыда пӀомӀэ лӀкӀыб кӀӀэ-ралыгъохӀэр араб КъокӀыпӀӀэм щыпсӀурӀэ цыф кызӀзрыкӀохэм ящылӀӀкӀӀэ-псӀукӀӀэ нахъышӀу шӀы-гъэным ыгъӀэгумӀкӀыхӀэрӀп, ежх-хэм яфедӀэ ахӀэр тлӀӀӀхъух.

ДепутатӀу, дунӀэ политикӀэм илӀуфыгъохэмкӀэ специалист цӀэ-рылӀоу Вячеслав Никоновым мырӀуцтӀу кыӀуагъ: «Мысыр

зызыфигъӀэхъазырырӀэ хӀэдзын-хэм джыри зи кӀӀӀӀӀкӀоштӀӀп. Сыда пӀомӀэ хабзӀэр джыри ыубытын ыпӀӀӀкӀышт хӀэгъӀэгум пӀӀӀӀныгъӀэ дызӀэхъӀгъэнымкӀэ опыт зымылӀӀ оппозицием».

ТихӀӀгъӀу иоппозициерӀэ Ук-раинӀэм, Грузием, Киргизием къащыхъугъӀэ «революцие кӀо-лӀнхэм» япӀащӀхӀэмрӀэ яшӀуашӀӀ-кӀи, динӀу алӀжыырӀэмкӀи, ло-зунгъу агъӀэфедӀӀхӀэрӀэмкӀи, тлӀӀӀуацӀлӀу ахыхӀэрӀэмкӀи ыкӀи нӀмыкӀыбӀӀхэмкӀи зӀтекӀых. Ау а пстӀумӀэ кызӀдахырӀэр зы — бырсырхӀэр, зӀхӀӀӀӀӀшӀогъӀэ лӀуфыгъохӀэр, экономикӀэ «сы-маджӀэр», кӀолъхъӀэ тын-лӀыхы-ныр. Ащ нӀмыкӀӀу, хӀӀзӀнчӀӀу, лӀкӀыб кӀӀэралыгъохэм яспонсор-хӀэр къаделӀхӀӀӀӀ, цыфхэм ямы-рӀӀзӀныгъӀэ лӀубытыпӀӀэ кызыфа-шӀызӀ, хабзӀэр аубыты.

ТихӀӀгъӀу ащ фӀэдӀэ щынагъом щызыухъумӀшт амал парла-ментариехэм зыхӀальагорӀэр «я 90-рэ илъӀэсхэм кытфахы-

гъагъэхэм десӀэ ахӀэхыгъӀэныр» ары. «Борис Немцовыр митин-гым илъӀэхъан хӀӀзӀнчӀагъӀӀмрӀэ демократиемрӀэ кӀатегушӀыӀӀэ зыхъукӀӀэ, ащ сеупчӀы сшӀоигъоу сӀхъу: «Ельциным илъӀэхъан тыдӀэ ущылагъа, сыда кӀӀэра-лыгъо мылӀькур зӀрагошчыгъэм, кӀолъхъӀэ тын-лӀыхыным е шӀс зӀлеохэм узыкӀамыгъӀэгубжы-гъӀэр? Владимир РыжковӀу 1990-рэ илъӀэсхэм КъӀэралыгъо ДумӀэм лӀнатӀӀӀшхо щызыӀыгъы-гъӀэри сыда зӀфагъӀэм зыкӀыте-мыгушӀылагъӀэр, хабзӀэр крити-кӀэм зыкӀыкӀимыгъӀӀкӀыгъӀэр?» — оппозиционерхэм афӀӀгъӀэхыгъӀу джащ фӀэдӀэ гушӀыӀӀэ дысхӀэр Алексей Пушковым кыӀуагъӀэх. Ары, шыпкӀӀэ, амалышӀу джыдӀӀдӀэм щыӀ зыгорӀэхэм яхӀэ-укъоныгъэхэм е ежхӀэм алӀкӀӀэ-шӀагъӀэхэм десӀэ ахахыӀнӀу, на-хыбӀӀэр ащ фӀэдӀэ кызыха-мыгъӀэфӀжыгъынӀу, «насып гъогу-кӀӀэ» алъытӀэр тлӀӀгъо пхӀӀн-джымкӀӀэ дамылӀнтӀӀхыӀнӀу.

ХӀаутыным фӀэзыгъӀэхъа-зырыгъӀэр ЛЫШӀӀ Санят.

ЗыгъэпсэфыпIэхэр къакулухъаштых

**Адыгэ Республикэм ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитет
кIэщакIо зыфэхъугъэ ныбжьыкIэ проектэу «Беги за
мной» зыфилорэр республикэм щылыагъэкIуатэ.**

КIэлэцIыкIу зыгъэпсэфыпIэхэр къэлэ фитнес-клубхэм ялофышIэхэм мэзи 2-м къыклоцI къакулухъаштых. КIэлэцIыкIухэу ахэм зашызыгъэпсэфыхэрэм пчэдыжрэ фитнес-зарядкэ арагъэшышт. Агъэнэ-фэгъэ Iофыгъохэу зарядкэм, аэробикэм ыкIи къэшъоным анэмыкIэу, фитнес-техникакIэу «зумба» зыфилорэм кIэлэ-цIыкIухэр нэлуасэ фашыштых.

ЗыгъэпсэфыпIэу «Предгорье Кавказа» зыфилорэм апэрэ Iофтхьабзэр бэдзэ-огъум и 16-м щызэхашагъ. Непэ, пчэ-

дыжым сыхъатыр 8-м, лагерэу «Гор-ная» зыфилорэм зышызыгъэпсэфырэ кIэлэцIыкIухэм ямафэ фитнес-зарядкэIэ рагъэжыагъ.

Джащ фэдэу республикэм ит кIэлэ-цIыкIу зыгъэпсэфыпIэхэм экIэми фэдэ зэрядкэхэр ащызэхашэштых. ПшъэрылI шъхьалэу Iофтхьабзэм иIэр ныбжьыкIэ-хэр спортым пыцэгъэнхэр, псауныгъэм лыплъэхэу егъэсэгъэнхэр ары.

ШХОНЧЫБЭШИЭ Рузан.

Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

ШэпхъакIэм тетэу къызэралъытэхэрэр

**Урысые Федерацием и Правительствэ
2012-рэ илъэсым итыгъэгъазэ къыди-
гъэкIыгъэ унашъомкIэ ыухэсыгъагъ Урысые
Федерацием ипенсие системэ пIэлъэ
кIыхъэм хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм и
Стратегие. 2030-рэ илъэсым нэс ащ ихэ-
хъоныгъэхэр чэзыуищ хъоу зэтеуыгъэ-
штых. Ар зыфэгъэхъыгъэщтыр фэдэу
къалэклахъэрэм ибагъэкIэ цыфхэр куп-ку-
пэу гошчыгъэхэу лъэгэпIищым тегъэпсыкIы-
гъэу хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэр ары.**

2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщегъэжыагъэу IофшIэ-нымкIэ ныбжьым телъытэгъэ пенсиехэр шэпхъакIэм тетэу къалъытэхэу аублэшт. Мэкью-огъум и 25-м пенсиехэмкIэ калькуляторым илъэтегъэуцэ зэхашэгъагъ. Къагъэлъэгъогъэ калькуляторыр условнэу гъэп-сыгъэу 2013-рэ илъэсым щылэ уасэхэм ателъытагъэу пенси-ехэр къэлъытэгъэнхэм тегъэп-сыкIыгъ. УпчIэ къызэрыкIо зауIэмэ джэуапхэр аратыж-хэзэ, IофшIэнымкIэ пенсиеу къаратыштыр зыфэдиизыр фэ-ехэм условнэу къалъытэн алъэ-кIышт пенсиехэмкIэ фондym исайт ихъэхэзэ.

Пенсиехэм якъэлъытэн пылъ формулакIэр зэхэгъэуцэ зэхъум пенсие системэхэр гъэпсыгъэн-хэмкIэ дунэе опытуу щылэм рыгъозагъэх, гушылэм пае, пен-сиехэмкIэ фитыныгъэхэр къэ-

сием цыфыр зыкIорэ пIалъэм ехъулIэу бзылфыгъэхэмкIэ илъэс 30-м ыкIи хульфыгъэ-хэмкIэ илъэс 35-м еху стаж зилэхэм апае пенсиехэм хахъо афэзышIырэ коэффицентыр гъэфедэгъэнымкIэ ищыкIэгъэ къулыкIу пстэуми зарагъэзэ-гъыгъ. Ащ имызакъоу, бзыл-фыгъэхэу илъэс 35-рэ ыкIи хульфыгъэхэу илъэс 40 Iоф-шлагъэ зилэхэм пенсие коэф-фиценти 5 афыагъэхъожьышт. Джащ фэдэу нахъ класэу пен-сием кIоштэу цыфым зызэ-рафигъэзэрэ илъэс къэс стра-ховой пенсием ифэшъошэ пен-сие шлухъафтын фыхагъэхъо-штэу агъэнафэ. Гушылэм пае, пенсием зыкIошт ныбжьыр къызысыгъэм ыуж пенсие ари-мыгъэгъэуцэу цыфым илъэсищэ Iоф ышлагъэмэ, зэмыокIыштэу щыт ахъэ тынэу къыратыштыр процент 19-кIэ ыкIи страхо-

А пIалъэхэм ателъытагъэу хэ-ушъафыкIыгъэу гъэпсыгъэ коэффицентхэр афатхыштых.

ФормулакIэм ишапхъэхэм зэрагъэнафэрэмкIэ, мылькур зэрэзэуагъэкIэрэ тарифыр къыхахы зыхъукIэ, солидар-нэ пенсие системэм техъагъэ-хэм страховой Iахъэу ялэщтыр нахъыбэ ашышт. 1967-рэ илъэ-сым ыкIи ащ къыкIэлъыкIогъэ пIалъэм къэхъугъэхэм 2013-рэ илъэсым къыклоцI IофшIэнымкIэ пенсиехэм мыльку зыщызэуа-гъэкIэрэ Iахъэу ялэм страхо-вой тынхэр зэрэхагъэхъашт-хэ тарифыр зэрэфаехэу къы-хахынэу пIалъэ: джы зэрэщы-

хэмкIэ илъэс коэффицентыр» зыфэпIоштэу цыфым илъэсым Iоф зэришлагъэм уасэ зэрэфа-шырэ шыкIэр. Илъэс пенсие коэффицентыр кIорэ илъэсым шIокI зимылэ пенсие страхо-ванием тегъэпсыкIыгъэу цы-фым страховой тынэу фатыгъэ-хэр зэлъытыгъэ лэжъапкIэу къыратыгъэмрэ анахъ лэжъапкIэ инэу цыфыр зыгъэлажъэрэм законом зэригъэнафэрэм те-гъэпсыкIыгъэу страховой тынхэр шIокI зимылэ пенсие страхо-ванием зэрэхигахъэрэмрэ зызэтебгошъэхъэкIэ къыкIэклы-рэм фэдиэ.

Страховой пенсиер къалъытэ

**Страховой пенсиер къалъытэ зыхъукIэ илъэс
пэлчэ цыфым зэлуигъэкIэгъэ страховой коэффи-
циентхэр зэхэгъэхъожьых, ащ хэхъэх IофшIэным
темелъытэгъэ страховой пIалъэхэри: сабийхэм
яфэлэ-фашIэхэр зехъэгъэнхэм фэшI отпук
зэрэщылагъэхэр, дзэ къулыкIу зыщылэгъэхэ
пIалъэр, пенсием нахъ класэу зэрэклагъэр.**

тым фэдэу проценти 6-р къа-гъэнэжыынэу е проценти 2-м нэсэу нахъ макIэ ашыныш, пенсиехэмкIэ страховой Iахъэу джы проценти 10 хъурэр про-цент 14-м нагъэсын алъэклынэу афагъэнэфагъ. ЯтIонэрэ шыкIэм коэффицент хэгъэхъожьхэм яшлуагъэкIэ пенсиер нахъыбэ ешы.

КIэм тегъэпсыкIыгъэ екло-лакIэм шъэф хэмылэу лэ-жъапкIэр зэратырэ IофышIэхэу гурит классым хахъэхэрэм пен-сиехэр нахъыбэу зэуагъэкIэн-хэм иамалхэр къетых. Мыщ дэжым пенсиехэр ренэу ин-дексация шыгъэнхэм ыкIи шы-лэклэ амал анахъ цыкIум къы-щымыкIэу пенсиехэр цыфхэм ятыгъэнхэм игугъапIэхэр къэ-зытыхэрэ еклолакIэхэр зэмы-хъокIыгъэу къэнэжыых.

ШэпхъакIэм тегъэпсыкIыгъэу страховой пенсиер къалъытэ зыхъукIэ, апэрэу агъэфедэштэу агъэнэфагъ гурыуагъэу «пенси-

**ШэпхъакIэм тегъэ-
псыкIыгъэу страховой
пенсиер къалъытэ
зыхъукIэ, апэрэу
агъэфедэштэу агъэ-
нэфагъ гурыуагъэу
«пенсиехэмкIэ илъэс
коэффицентыр» зы-
фэпIоштэу цыфым
илъэсым Iоф зэри-
шлагъэм уасэ зэрэфа-
шырэ шыкIэр.**

хъожьыгъэн фае: 2025-рэ илъэ-сым къыщыублагъэу IофшIэ-нымкIэ ныбжьым телъытэгъэ пенсие пфагъэуцэуцтэп Iоф-шлагъэу уилэр илъэс 15-м нахъ макIэ зыхъукIэ. Джы ар илъэси 5 мэхъумэ, илъэс къэс зы илъэскIэ нахъыбэ ашызэ, илъэ-сипшым къыклоцI къэтIогъэ шапхъэхэм анэсышт. Илъэс 15-м нахъ макIэ Iофшлагъэ зилэхэм социальнэ пенсие афэгъэуцэ-гъэным фэшI ПенсиехэмкIэ фон-дым зыфагъэзэн фитых. Ащ пае бзылфыгъэм ыныбжэ илъэс 60-м, хульфыгъэм — илъэс 65-м нэсэу щытын фае. Ащ нэмыкIэу, цыфыр зыщып-сэурэ чыпIэм пенсионерымкIэ щылэклэ амал анахъ макIэу шагъэнэфагъэм фэдиизэу къы-ратырэр игъэкъужьыгъэным фэшI социальнэ тын хэгъэхъожь фагъэуцэуцт.

ЛэжъапкIэ ин зилэхэм хэгъэ-хъожь пенсие фитыныгъэхэр игъэкъужьэнхэм фэшI корпора-тивнэ ыкIи ежъхэм яшIоигъоны-гъэ тегъэпсыкIыгъэ системэ-хэм ахэхъанхэ фитхэу амал ялэ хъушт.

Зигугъу къэтшыгъэ шэпхъа-кIэм тызытехъэрэ уж пенсие фитыныгъэхэр мыукъогъэнхэр шIокI зимылэ принципэу къэ-нэжы: шэпхъакIэхэм ате-хъанхэм ыпэкIэ пенсиехэм яхъылIэгъэ фитыныгъэхэу къэ-ралыгъом шагъэнэфагъэгъэхэр атых, къагъэнэжыых ыкIи ахэр хэти нахъ макIэ ышлынхэ фи-тэп.

МАМЫЙ Рим.

**ПенсиехэмкIэ фондym
Адыгэ РеспубликэмкIэ и
Къутамэ пенсиехэр афэгъэ-
уцугъэнхэр, къафэлъытэ-
жыгъэнхэр ыкIи ятыгъэн-
хэр зэхэщэгъэнымкIэ иот-
дел ипащ.**

**2025-рэ илъэсым къыщыублагъэу IофшIэнымкIэ
ныбжьым телъытэгъэ пенсие пфагъэуцэуцтэп
Iофшлагъэу уилэр илъэс 15-м нахъ макIэ зыхъукIэ.**

лпытэгъэнхэм шыкIэу илэщтым лIапсэ фэхъурэ коэффицент еклопIакIэр.

ФормулакIэм мэхъанэшхо реты пенсием кIошт цыфым Iоф зэришлагъэ илъэс пчъагъэм. Урысые Федерацием IофшIэ-нымкIэ иминистрэу М. Топи-линым къызэриуагъэмкIэ, пен-

вой пенсиер процент 24-кIэ нахъыбэ фашышт.

Нахъ икъоу ыкIи зэтеуыгъэ шыкIэ ялэу къафалъытэштых щылэныгъэм къыхэфэрэ пIа-лъэхэу цыфым дзэм къулыкIу зэрэщиыхыгъэ ыкIи сабийеу къафэхъугъэм ифэлэ-фашIэхэр зэрагъэцэкIэгъэхэ пIалъэхэр.

НАТХЪО Разыет: «Обществэр ыпэкIэ экономическэу, социальнэу лъызыгъэкIуатэрэр, сабыим иплун къызыщезжэрэр унагъор ары»

УФ-м и Федеральнэ ЗэлукIэ и Къэралыгъо Думэ и депутатэу Натхъо Разыет общественнэ организациеу «Адыгэ Республикэм ибзылфыгъэхэм я Союз» зыфилорэм илофшIэн чанэу хэлажьэхэрэмрэ ащ итхьаматэу С.В. Дорошенкэмрэ зэлукIэгъу бэмышIэу адырилагъ.

— Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» ыцIэкIэ яхэнэрэ зэлугъэкIэ-гъумкIэ УФ-м и Федеральнэ ЗэлукIэ и Къэралыгъо Думэ и депутатынымкIэ кандидатхэм ярегион куп сыхагъэхьанымкIэ мэхъанэшхо зилэгъэ общественнэ организациеу сыгукIэ къыспэблагъэм илофшIэн чанэу хэлажьэхэрэм непэ сызэралукIагъэр лъэшэу сигуап, — ипэублэ псалъэ джарэушIтэу Натхъо Разыет щыхигъэунэфыкIыгъ.

ЗэлукIэгъум илъэхъан общественнэ организациеу итхьаматэ ялофшIэн анахъэу зыфэгъэзэгъэ лъэныкъохэм къатэгущылагъ. Ахэм зэу ащыщ сабий ибэхэмрэ ны-тыхэр зышъхьарымытыж кIэлэцIыкIухэмрэ зыщалыгъхэ еджэплэ-интернатэу къуаджэу Хьакуринэхьаблэ дэтым кIэлэеджакIохэр спортым пыщагъэхэу, аркъыр, наркотикхэр IэкIыб ашIыхэу плугъэнхэм атэгъэпсыхьэгъэ программэр щыгъэцIэкIэгъэныр. Ахэм аныбжыкIоу, интернатыр къызаухкIэ, щылэныгъэм игъогу шъуамбгъо

теуцонхэмкIэ ащ ишIуагъэ къыкIыжьышIт.

Общественнэ организациеу иллыкIохэм зэралытэрэмкIэ, хэбзэхуымэкIо къулыкIухэм ялофшIэхэу япшъэрылхэр зыгъэцIагъэхэу фэхыгъэхэм яшъхьэгъусэхэм яфитыныгъэхэм якъэхуымэкIэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэни мэхъанэшхо зилэ лъэныкъохэм зэу ащыщ.

— ИщыкIагъэу зыхъурэм ащ фэдэ цIыфхэм апащхьэ къитэджэрэ Iофыгъохэм язэшIохынкIэ Iэпылэгъу язгъэгъотышIт, сыда плэмэ тиурамхэм непэ рэ-

хьатныгъэ зэралытэр бэкIэ ахэм яшъхьэгъусагъэхэу зидунай зыхъожьыгъэхэм яшIуагъэу щыт, — хигъэунэфыкIыгъ Натхъо Разыет.

Ащ нэмыкIэу, Разыет Хьамедэ ыпхъум общественнэ организациеу «Адыгэ Республикэм ибзылфыгъэхэм я Союз» зыфилорэм хэтхэм къаджагъ федеральнэ гупчэм, Къэралыгъо Думэри ахэм зэрэхэтэу, щызэхашэрэ Iофтхьабзэхэм («Iэнэ хъураехэм», парламент едэлунхэм) нахь чанэу ахэлэжьэнхэу. ИщыкIагъэу зыхъурэм ахэм Iэпылэгъу аригъэгъотыгъэу депутатым къыгъэгугъагъэх.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэмкIэ социальнэ мэхъэнэ ин зилэ Iофыгъохэм язэшIохынкIэ лъэныкъо пстэуми зэрэзэдырагъэштэн фаер зэлукIэгъум сыхагъэунэфыкIыгъ.

КЪАНДОР Анзор.
Урысые Федерациеу и Федеральнэ ЗэлукIэ и Къэралыгъо Думэ и депутат иIэпылэгъу.

Ифэшъошэ шъыпккъэу сеплъы

ТхакIоу Пэнэшъу Сэфэр итхылхэм сызэмыджагъэ ахэтэп, лъэшэу сыгу рехьых, зытIо-зыщэ сызэдэжжэхэрэри къахэкIых. Джы повестэу зигугъу къэсшIыштым, «Хым ишъхьал мэхъаджэ, е НеушкIасэ хъушIт» зыфилорэм, сызэдэжжэгъэр бэшIагъэ, анахь сыгу рихьыгъэхэми ащыщ. Мы повестым Адыгэ Республикэм икъэралыгъо шIухьафтын къыфагъэшъошэным пачэ къагъэлэгъуагъэу гъэзетым къыхиутыгъэти, лъэшэу гуапэ сщыхъугъ.

Повестыр Краснодар псыубытыплэр зэралыгъэм, ащ ыпкIэ къыкIэу агъэкощыгъэхэм яегъэшIэрэ хэлпэжхэр, ягупсэ псэуплэхэр къабгынэнэу зэрэхъугъэм гуузэу, лыузэу аригъэшIыгъэм, чIыопсым изэфэшIуныгъэхэр зэрэзэцагъэкъуагъэхэм тхьамыкIагъоу къыздахыгъэхэм афэгъэхьыгъ.

Мы статър гъэзетым къыфэстхыным ыпэкIэ джыри зэ повестым сыхэллэжьыгъ. Псыубытыплэр зэралыгъэм къыхэкIэу агъэкощыгъэхэм, АдыгэкIалэ псэуплэ зыфэхуу-гъэхэм сэри сачыщ. Арышъ, Пэнэшъу Сэфэр ащ къыщитхыхэрэр зэкI плэми хъунэу сынэгъу кIэкIыгъ.

СыкIэлэегъаджэп, сышIэныгъэлэжьэп, художественнэ тхыгъэхэм язэхэфын пылхэм сачыщэп, сытхылпэдж. Арышъ, художественнэ образхэр къызэритыгъэхэр къызэхэсфынхэу,

а лъэныкъомкIэ тхылым уасэ фэсшIынэу пшъэрыл зыфэгъэу-цужьырэп. Сэ сиамал къызэрихъэу повестым еплъыкIэу фысиIэр къислотыкIышIт.

Сэ сишIошIыкIэ, хъугъэ-шIагъэхэр тхылым дэгъоу къыщэгъэлэгъох. Краснодар псыубытыплэр ашIыныр зыгу къэкIыгъэ пэцэ-шохэми, шIэныгъэ-лэжхэми ащ шIогъэшхо къытышIтэу аIозэ, куохъауу къалэгъагъэр къызэрэмышIыпкIэ-жыгъэр тхылым купкI шъхьалэ фэхъугъ.

Апэрэ Iэубытыплэу ашIышIыгъэр гъатхэм Пшызэу къызиурэм, ащ пэгъу-нэгъу псэуплэхэм зэралыгъэм, гузэжыбогъу зэрэхэфэщыгъэхэр щыгъэзыхыгъэ хъушIтэу ары. А лъэныкъомкIэ Краснодар псыубытыплэр зэралыгъэм ишIуагъэу къэмы-кIогъэхэу щытэп, ау ащ дакIоу къэлэгъэн фаер тхьамыкIагъоу къызидихыгъэри зэрэмымакIэр ары. А лъэхъаным Краснодар краим ипашэщыгъэу Медуновым гушIыу ытыгъэр, пынджтонн миллион Пшызэу шьолъыр къышIахыжыныу зериIуагъэр ыгъэцIэкIэжыгъэу КПСС-м изэфэс къыщитыном пачэ, пынджыр лъэшэу гъэбэгъогъэнымкIэ ишIогъэшхо къэкIошIтэу ылыты,

шапхъэу щылэхэм бэкIэ ашIокIэу минеральнэ чIыгъэшIухэр, щэнаутхэр бэу пынджшIаплэхэм ащэгъэфедэным ишIыпкIэу пылгыгъ, ау ащ къыкIэлъыкIон ылэкIышIтхэм ягупшысагъэп.

Зы лъэныкъомкIэ, псы мыщыоу Азов хым Iэклахэрэр бэкIэ нахь макIэ зэрэхъугъэм дакIоу щэнаутхэр бэу зыхэлпсэу пынджшIаплэхэм аклагъэ-чыжыкIэр Пшызэу зэрэхэлпэ-дэжыкIэр, ар Азов хымы зэрэнигъэсырэм къыхэкIэу, ахэм пцэжыкIэ лъэпкI дэгъоу ахэсхэм къащыкIагъ. Щэнаутхэр шапхъэу щылэхэм бэкIэ ашIокIэу зэрагъэфедэщыгъэм пынджыр зышIалэжыкIэр районхэм цIыфэу

ащыпсэухэрэм япсауныгъэу зэрар зэрэрихыгъэр, анахъэу онкологие, нэмыкI уз щынагъохэр къызэуэхэрэр бэ зэрэхъугъэр гушIыгъэ къодыуе щымытэу, врачхэм агъэунэфыгъэу зэгъэпшэнхэр ылапсэу, повестым къыщэгъэлэгъо.

Пшызэу зэпызгъэлыгъэу плотинэм электростанцие тырашIы-хъаштэу, псыубытыплэм ыбгъу-хэмкIэ гъэлсэфыплэхэр, анахъэу кIэлэцIыкIу лагерхэр, алуашIыхъаштэу ары алоштыгъэр. Ау ахэр тхылыплэм тетхэгъэу къодыуе къэнагъэх. Пэцэшхо-хэм анахъэу кIагъэтхышIыгъэр агъэкощыгъэу цIыфхэр сыхьат-мэфэшхо ежэщтхэу, бгъэнышхьэу унэжэу цIыкIоу ялагъэхэм ачIыплэкIэ чырбышым хэшIыкIыгъэу унэ дэгъухэм ачIагъэтыс-хъаштхэу ары. Ау джэнэт щыла-кIэлэп АдыгэкIалэ псэуплэу зыфэхъугъэхэм ялэ хъугъэр. Къыз-дэклауагъэхэм сыд фэдэ IофшIа-плэ дэтыгъэп. Нахь ныбжьыкIэхэу зыкIуачIэу къыхышIтхэр пчэ-дыжэу къэс жъэу кIэтаджэхэти, Краснодар Iоф шIалэнэу кIо-штыгъэх. Ары шъхьаеу, нэжъ-лужхэу ар зиамал къымыхышI-штыгъэхэр, къуаджэхэм ащыпсэу-хэу зэхъум хатэхэр зылэжышI-штыгъэхэр, былымхэр, шагу-бзыухэр зыхъушIыгъэхэр, ахэм-кIэу щылэщыгъэхэр, пенсиеу сомэ Iоки нахь къызэрэмыты-штыгъэхэр АдыгэкIалэу къызы-кIожьхэкIэ зэрэхъушIтхэм хэти егупшысагъэп.

Ахъэу уилэки пцэфын гъо-мылапхъэу икIоу тучанмэ ачIэ-лыгъэп. Щэу зыщыкIагъэхэр

нэфшъагъом ар къэзыщэщт тучаным кIоштыгъэх, ау къы-щагъэр зэкIэми афэмыхъоу бэрэу къыхэкIышIыгъ.

ЗычIэтхыхьажыныхэу ало-штыгъэу унэхэм узэхъопсэнэу ахэтыгъэр мэкIагъэ. Нахьыбэм къакъыр теплъэу ялагъ, ячIы-унэхэм псыр ачIэуцощыгъэ, ащ дэпкхэр къыгъэуцIынышIыгъэх. КIэлэцIыкIухэр сымаджэу хъу-штыгъэх. Унагъом исым тефэрэу квадратнэ метрэ пчъагъэм бэу къыщыкIэу къызэралыгъоу зэралыгъоу унэхэу аIозэ, унапкIэу зэралахырэу зэфэнчъа-гъэ. Ахэм афэдэу Пэнэшъу Сэфэр иповестэу сыкъызытегу-щылэрэм Iофыгъоу къыщиты-рэу бэ. Авторым зэрилытагъэр Краснодар псыубытыплэр зэралыгъэм къызидихыгъэр адыгэ лъэпкъым ижыкIэу къыщыуб-лагъэу тхьамыкIагъоу пэкIэ-кIы-гъэхэм зэу ащыщэу ары. По-вестыр узIэпищэу тхыгъэ, къыз-тегушIылэрэу Iофыгъохэр авто-рым зэрэзэхышIэхэрэр къыхэ-щы. Ащ шъхъэу фишIыгъэр пкъым дештэ. Джы къызнэ-сыгъэми мэхъаджэу IэрышI хым ишъхьал, ау къыхъаджырэу цIыфхэм зыки ямыщыкIэгъэ, ящылэныгъэкIэу зиягъэу къэкIорэу «хъаджыгъ».

Ситхыгъэу икIэуым зэфэхьы-сыжъэу фэсшIымэ сшIоигъор Пэнэшъу Сэфэр Адыгэ Рес-публикэм икъэралыгъоу шIухьаф-тын къыратыныр ифэшъошэу шыпкIэу сызэрэплъырэр ары.

БЭРЭТЭРЭ Рай.
АдыгэкIал.

УИТАРИХЪ ЗЭГЪАШIЭ, ГЪЭЛЪАПIЭ

Эльбрус (Iошъхьэмафэ) иижътырэ ТХЫГЪЭ ХЪУГЪЭ-ШIАГЪЭХЭР

1813-рэ илъэс. Урыс академикэу Вишневскэм апэрэу Эльбрус илъэгагъэ ыгъэунэфыгъ (метрэ 5421-рэ).

1829-рэ илъэс. Iошъхьэмафэ пстэ-уми апэу къэбэртаеу, Бэхъсан къушъхьэ

тIуакIэм щыпсэу Хьащыр (Хаширов) Киллар дэкIоягъ, ар генералэу Г. А. Эмануэль зипэщэгъэ экспедициеу икIэлэщэуагъ, ихэгърэигъ.

1868-рэ илъэс. Эльбрус (Iошъхьэ-

мафэ) икъокIыплэу лъэгаплэу инджылыз (английскэ) экспедициеу Дуглас Фреш-фильд зилэшъхьэтетыгъэр бэлъкъарэу Ахия Соттаевыр яхатэу аштэгъагъ.

1874-рэ илъэс. Инджылыз альпинистхэр Ф. Грове тхылэу «Холодный Кавказ» иавтор япащэу Эльбрус

ианыхь лъэгаплэу нэсыгъэх, дэкIоягъэх.

1875-рэ илъэс. Апэрэу тхылэу «Геологические исследования Главного Кавказского хребта» зыфилорэр (Эльбрус икартэ-схемэ игъусэу) къыдэкIыгъ.

1884-рэ илъэс. Къушъхьэу Эльбрус апэрэу венгер альпинист купэу Мориц Деши зилэшъхьэтетыгъэр дэкIоягъ. (Тикорр.)

«Багирэ» гъэхъэгъэшлукхэр ышлышъущтых

1973-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу Мыекъопэ клэзегъэджэ институтым альпинизмэрэ къушхъэцэклэ дэпшыенымрэклэ апэрэу секције къыщызэуахыгъагъ, тренерхэу А.М. Носковымрэ С.А. Ярмолинскэмрэ ащ цлэу «Буревестник» фаусыгъагъ. Илъэсипш теклыгъэу А.Н. Морозовым нэмыклэ секциеу «Спартакклэ» зэджагъэри къалэм щызэхыщэгъагъ. Етлэнэ секциитлур

зэхэхъажьхы, «Багира» зафаусыжым, Г. Долговым илъэс 26-рэ ыныбжъэу спортсмен ныбжыклэхэр ащ щигъасэщтыгъэх, непэ секцием ипаш. Илъэс 12 нахъ зымыныбжъ сабыйхэм лф адишлэуи хъугъэ, ау спортым гъэхъагъэ щыпшынуэ уфаемэ, илъэси 6-м къыщегъэжъагъэу ащ узэрэпылтын фаер дэгъоу къыгурыуагъэу щыт.

Геннадий илъэс 25-рэ хъугъэу

клэцэпыклукхэр егъасэх, ау арэп лф шхъалэу зыдэлажъэрэр.

— Хулыфыгъэ шъыпкъэм иунагъо зэрилыгын ахыщэ къылэжын фае. Сэри сисэнэхъатклэ сынженер-псэолъэшл. Унэ ыкли псэолъэ лъагэхэр, язытет шынагъоу щытмэ, экспертизэ сэшых. Ау ныбжыклэхэри нахыжхъэри къушхъэхэм адэклоешхуэху фэзгъэсэнхэм ссэщырэр. А лфымрэ шлу сэлъэгъу, сишлэныгъэхэр зышлогъэшлэгъонхэм ыкли зищыклэгъэ цыфхэм зэрадэзгощыхэрэм рзэныгъэ хэсэгъуатэ, — ело Г. Долговым.

Къушхъэхэм ащымыщынэху адэклоешхуэху цыфхэр бгъэсэнхэр псынклагъон, ау чыплэ гъэнэфагъэ Адыгеим илэу ахэр щыбгъэхъазырынхэуи щытыгъэп.

— Илъэс 25-рэ фэдишклэ узэклэлэбэжымэ, клэлэхэр къушхъэ зэхэтхэм ссэщтыгъэх, ахэм адэклоенхэу загъасэщтыгъэ. Джы лэрышл дэлпкъхэм

тадэпшые, дгъэфедэрэ лъэкъопылхъэхэри къушхъэбгъухэм уарыдэклоеным тегъэпсыхъагъэх.

1989-рэ илъэсым нэс спортзалхэм защыдгъасэщтыгъ. Клэцэпыклукхэр чырбыщ дэлпкъхэм, чыгхэм, хытылукхэм адэпшыеттыгъэх. Нэужым пионерхэм я Ордэунэжъэу къалэм дэтыгъэм ичлынуэ псы зэрытыгъэр къытати, «афганцэ» клэлэхэр тигъусэху бэ етшыллагъэр. Дэлпкъым лэклэ уобытышхуэху ыкли лпъакъо арыбгъэуцощынуэ гуанэхэр афэтшыгъагъэх, — къылуагъ секцием ипашэ.

— Урысыемклэ къушхъэдэпшыеным ифедерацие ипэщэгъэу А.Э. Пиратинскэм я 70-рэ илъэсхэм лэрышл дэлпкъхэу къушхъэм фэдэу плыргусыргухэр къыгушпысыгъагъэх. Ащ фэдэ скалодромхэр тэртэрэу тшыгъэх плэмэ ухэукъоштэп.

Адыгеим зыщызыгъэсэрэ спортсмен ныбжыклэхэм лэпэ-

лэсэныгъэ ахэлъэу хъунхэм фэшл скалодром ин, лъагъэ, ящыклагъ. Джащыгъум Урысыеми, нэмыкл хэгъэгухэми ащызэхашэрэ зэнэкъокъухэм теклоныгъэ къащыдахын алъэклышт.

Арэу щытми, амалэу ялэхэмклэ зызыгъэхъазырыгъэ спортсменхэу Наталья Ратушновам ыкли Михаил Антонян Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ хэтхэу теклоныгъэхэр къыдахыгъэх. Виктория Воробей ыкли Даниил Дьяковым тапэклэ гъэхъэгъэшлукхэр ашлынхэу ащэгугъых. «Багирэм» зыщызыгъэсэгъэ Виктор Афанасьевыр сэкъатныгъэ зилэ альпинистхэм ахэтэу лшхъэмафэ, Мак-Кинли адэклоягъ, нэужым метрэ миний зильэгъэу къушхытлы «ыштагъ».

Дунэе зэхэщэкло комитетым къушхъэдэпшыеныр олимпийскэ спорт лъэпкъхэм захилытагъэр бэшлагъэп. 2020-рэ илъэсым нэс Адыгеим спортсменхэр Олимпиадэм къушхъэдэпшыенымклэ апэрэ щыхъунхэкли пшлэхэщтэп.

Анна ЕВСТАФЬЕВА.

АСТРОНОМИЕР ЗИКЛАСЭХЭМ АПАЙ

«Мазэм бэрэ уепллы хуэщтэп, шлп» алот, тинахыжхэм къыталощтыгъэ. Етлани Мазэр зиубытклэ шхончхэр агъаохэу, лэджэнычлэхэм атеохэу зэрэщытыгъэр къэсэшлэжы. Ауштэу амышлымэ, «Цлэунэжъэу Мазэр зыубытыгъэм» къымытлупшыжыщтыгъэу ары къызэралоштыгъэр. Сидэу щытми, тичлыгу къэзыклукхэрэм икъэбар тэрэзэу зэрамышлэрэм а нэшанэхэр рапхызе илъэс пчъагъэ къырыкылауагъ.

Зэрагъэунэфыгъэмклэ, Мазэр Чыгум анахъ пэблэгъэ ошъогу пкъыгъомэ ащыщ, тызщыпсэурэ планетэм игъогогъу. Ар Чыгум километрэ мин 400-клэ пэчыжъэу хъураеу къэклогъы. Мазэм идиаметрэ Чыгум ием фэди 4-клэ нахъ макл. Нэмыклэу къэплон хъумэ, километрэ 3476-рэ мэхъу. Чыгум фэмыдэу ащ ихуэрягъэ нахъ тэрэз. Тыгъэмрэ Чыгумрэ зэрэзеклохэрэм ялытыгъ Мазэр зэрэплэагъэрэр.

Тичлыгу игъогогъу изэрэщыт ижыкклэ щылэгъэ цыф гъэсэгъэхэр ашлогъэшлэгъонэу лыплэщтыгъэх. Ащ ифазэхэм ясурэтхэр илъэс мин 35-клэ узэклэлэбэжымэ, гъочлэгъхэм атырашыхъагъэхэу къагъотыгъагъ. Украинэм къыщагъотыгъэу мамонтыцэм мазэм ифазэхэр хэулулагъэхэу илагъэх. Ар къызагъотыгъэм илъэс мин

15 тешлагъэми, къыуагъашлэ Мазэм ифазэхэм ижыккэу цыфхэр яшъыпэу зэралыплэщтыгъэхэр.

Мазэм изэрэщыт зыкызырихъокырэр, ар уыбытыныр къызыхэкырэр, дунаим ихуэрягъэу ашлогъэхэм зэрапхыгъэр ижыккэу цыфхэм икъоу къагурылоштыгъэп, ащ къыпкъырыклэу тичлыгу къэзыклукхэрэр дин лфым рапхыщтыгъэ. Илъэс мин пчъагъэхэр блэкыгъэх Мазэр Чыгум епхыгъэу зэрэщытыр къамышлэ-

зэр ренэу а зы клэпэныкъомклэ Чыгум къыфэгъэзагъ.

Мазэм ижыкклэ ренэу зэрэлыплэщтыгъэхэм астрономием хэхъоныгъэ егъэшлыгъэнымклэ ишлуагъэ къэкылауагъ. Вавилон жъогъолпыплээхэм Мазэм ифазэхэр зэрэзэблихуэхэрэр мэфэлпч зэхэгъэуцоннымклэ агъэфедэгъ. Мазэр зиубытклэ Чыгум иныбжыккэу зэрэтыридзэрэр, ащ къыхэкклэу Чыгур шарым фэдэу зэрэхуэраер къыушыхъатыгъагъ ижыккэу

Чыгум игъогогъу

зэ. Дунэе тяготением изакон къызаугупшысым, хыхэмрэ океанхэмрэ язытет зэхъоклыныгъэхэр зэрэфэхъухэрэр Мазэм зэрэпхыгъэр къашлагъ.

Темыр полюсым ыльэныкыу ушылэу укъаплээмэ, нэмыклэ планетэхэмрэ гъогогъухэмрэ (спутникхэмрэ) афэдэу Мазэм Чыгур къэкылухэу сыхъат стрелкэр зэрэклорэм пэшлуклоу. Ащ фэдэ зэкъэкылухэу чэч-мэфэ 27,3-рэ уахътэу ехы. А уахътэм **сидерическэ е жъогъо мазэклэ** еджэх. Ау Чыгум зызэригъэчэрэгъурэмрэ Мазэм изэкъэкылухэу уахътэу атеклуадэрэр зэфэдэ. Арышъ, Ма-

урым (грек) философэу Аристотель.

Чыгум игъогогъу иадырабгъоу амылэагъурэм исурэти, мэээ глобусри астрономхэм я XX-рэ ллэшлэгъум зэхэгъэуцагъэх. 1959-рэ илъэсым чъэпыогъум и 7-м советскэ автоматическэ станциеу «Луна-3-м» Мазэр хъураеу къыкылухы, адрэ клэпэныкъом сурэт къытырихыгъ. Ар апэрэ телесурэтэу космос чыжъэм къыщатыгъ. Тихэгъэу иастрономхэм апкь къыклэу цлэ 18 Мазэм иадырабгъу фаусыгъ.

Зэклэмэ анахъ хуэгъэ-шлэгъэ иныр 1969-рэ илъэсым бэдзэогъум и 20-м Мазэм цыф зэрэтетлысхъагъэр ары. Апэу ащ зыпкъагъэу тэзыгъэуцагъэр Америкэм иастронавтэу Амстронг. 2012-рэ илъэсым илъэс 82-м итэу ащ идунай ыхъожыгъ. СССР-мрэ США-мрэ яцыф гъэсагъэхэр Мазэм изэгъэшлэн илъэс 20-м ехуэрэ пыллыгъэх. 1970-рэ илъэсым шэклогъум и 10-м советскэ автоматическэ станциеу «Луна-17-м» ежъ-ежырэу клорэ аппаратэу «Луноход» зыцлэр Мазэм тыригъэтлысхъагъ, километри 10,5-рэ екыфэу къэклогыгъ. Ащ научнэ аппаратэу

итыгъэхэм Мазэм иятлэ зэрэзэхэлъыр зэхэфыгъэу Чыгум къатыгъ, сурэт зэфэшхъафхэр къытырахыгъ. 1973-рэ илъэсым шылэ мазэм и 16-м автоматическэ межпланет станциеу «Луна-21-мклэ» «Луноход-2-р» тырагъэтлысхъагъ. Ар нахъ зэтегъэпсыхъагъэу ашлыгъ ыкли Мазэм километрэ 37-рэ циклулгъ, сурэтэу къытырихыгъэхэр телеаппаратурэхэмклэ къытыгъэх. Ащ нэс американскэ астронавтхэр космическэ къухъэу «Аполлон» зыфилоэрэмклэ щэгъогогъо Мазэм тетлысхъэхи, псауу къэклогъыгъэх.

Мазэм изытет зэгъэшлэгъэнымклэ мэхъэнэ ин илагъ мэээ ятлэр Чыгум къэгъэсыгъэным. Ахэр зауплэкылухэм агъэунэфыгъ Мазэм органическэ соединение горэ зэрэщымылэр. Мэээ мыжъо-ятлэр анализ зэрэшлыгъэм къыгъэлэагъуагъ химическэу ар зэрэзэхэлъыри ыныбжы. Цыф гъэсагъэхэм зэрагъэунэфыгъэмклэ, Мазэми, Чыгуми аныбжъ зэфэдэ: илъэс миллиарди 4,5-рэ.

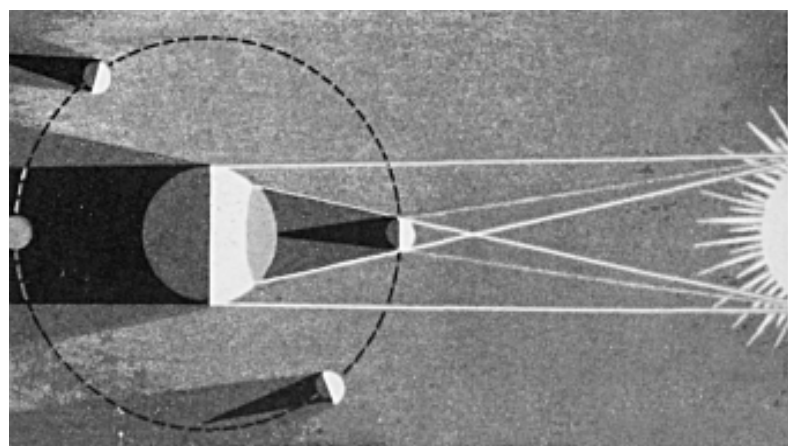
Адэ сид илэужыгъуа а Чыгум игъогогъоу чэщырэ къэнэфырэр, тыкъэзыклукхэрэр? Мазэм ыклоцл ит ядром ыкли нэмыклэу ачлэхэм чыгуысы-

ным фэдэу Мазэри агъэсысы, етлани ар зэпхыгъэр, Чыгум еллытыгъэмэ, Мазэр иорбитэ зэритыр, зызэрэзэрихъокырэр ары. Мазэм псы гъуатклэу тэтэп. Ащ ыкылу базальтым хэшлыкыгъэу шъофышхохэр илэх, иутыгъэ машэхэр зэрилэхэри агъэунэфыгъ. Къушхъэу породэхэм афэдэу илэхэр лаеу зэхэлэшъуагъэх. Ащ ичлыплэ зэфэшхъафхэм загъорэ газ къызэрарыклорэри къашлагъ. Ау Мазэм атмосферэ илэп, жьыбгъэ щыхуэрэр, жьы щылэп. Мазэм итемпературэ шлоу зызэблеху. Ащ иэкватор щэджагъом температурэу илэр фабэу градуси 130-рэ, чэщырэ градуси 170-рэ чылыуу щыл. Псынклэу ащ итемпературэ зызэблихуэрэр Мазэр зиубытклэ ары.

Мазэр Чыгум нахы фэдэ 81,3-клэ нахъ онтэгъу. Ащ тет пкъыгъор зэрэзэрильэшлулэрэм ыкылачлэ Чыгум нахы фэдишклэ нахъ макл. Ежъ Мазэм иеу гъогогъу (спутник) зэримылэри агъэунэфыгъ.

Шъыпкъэ, Мазэм фэгъэхыгъэу джыри бэ амышлэрэр. Ар зилэужыгъоу шъыпкъэр зэхэфыгъэным уахътэ ищыклагъ, ахъщэшхуи зэрэпыклодэщтыр гъэнэфагъэ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

Тхыгъэжъхэм адыгэхэр къазэрахафэхэрэр

1730-рэ ильэс. Бзыикъо заор зыщыклогъэ уахътэм Париж иякобинскэ комитет иунашъоклэ адыгэхэм лэпылэгъу афэхъунхэу икомиссаритлу Пшызэ шьолъыр кыгъэкълонхэу фэягъ. Ахэр полковникхэу Анжелирэ Соменвилрэ арыгъэх. Пшым иразведкэ кызыэрэчлэгъэщыгъэхэм пае къэралыгъо лыкълонхэм япшъарылъ агъэцэкълэн алъэкыгъагъэп.

Бутков П.Г.

1795-рэ ильэс. Пшызэ лушъо огъушхо цылагъ, ащ кыкълэу чыгулэгъэхэм алхыгъэгъэ бжыхъасэхэм «чылапхъэу халъхъэгъагъэм фэдиз къатыгыгъэр».

Пшызэ лушъо итарихъ ихрестоматие

1795-рэ ильэс, мзай. Бжъэдыгъу-шапсыгъэ оркъхэм ащыщ лыкълон купэу Хъаджэмыкълонхэр зипэщагъэр шапсыгъэ мэкълумэщылэхэу зыкъэзылэгъэхэм апэуцужьын кълучлэ клэлъэлунэу Петербург ежъагъэу Къырым щаубытыгъэх, мэлъылфэгъу мазэм ахэр Урысыем икълэлэ шъхъалэ арагъэ-щагъэх.

«Кубанский сборник», 1908-рэ ильэс

1795-рэ ильэс, юныгъо маз. Лермонтовым ятэжъ ыш А. Столыпиным усэу «Письмо с Кавказской линии к другу моему Г.Г.П. в Москву» зыфилорэр кыхеути. Ар къэбэрта-ехэр, черкесхэр, абазинхэр апэрэу кызыхъэфэхэрэ урыс усэ хэутыгъэу мэхъу.

Вестник ЛГУ

1796-рэ ильэс. Бзыикъо заом ыуж атаманхэм къэзэкъ отрядхэр шапсыгъэхэм атырагъэбанэх ыкли атекълонх.

Псэуплэу Козэт зытысыгъэм лъапсэ фэхъу.

«Кубанский сборник»

1797-рэ ильэс. Императорэу Апэрэ Павел Пшызэ лушъо щыпсэурэ къэзэкъхэм унашъо афешы черкесхэм атеохэзэ амышынэу. «Тапэклэ ащ фэдэ мыхъо-мышлагъэ зезыхъэхэр къушъхъэчлэхэм аратынхэшь, хыкум атырашыхъанэу фытынгъэ ялэшт» — джащ фэдэ гуцылэхэр унашъом хэ-тыгъэх.

И.И. Дмитриенко

1799-рэ ильэс. Чылэхэу Къэзэныкълуае, Едэп-сыкълуае, Шэбэнэхъаблэ, Пэнэжыкълуае чыплэ-клэхэм агъэкощых.

«Список населенных пунктов»

ТЮПСЭ РАЙОНЫМ

Европэм ичемпион

Спортымклэ мастерэу, дзюдомклэ Урысыем ичемпионэу (2013-рэ ильэс) Шъхъэлэхъо Рустам Австрием икълэлэу Лейбинц щыклогъэ зэнэкълонхэм теклоньгъэ кыщыдихыгъ, джэрз кубокыр кыфагъэшьошагъ. Рустам ТЮПСЭ районым щыщ, зыгъасэрэр ятэшэу Шъхъэлэхъо Аслъан.

Урысыем ихэшыпыкълыгъэ купэу Европэм щыклогъэ зэнэкълонхэм хэлэжъагъэм щыщэу апэ пчэгум бэнэнэу ихъагъэр Рустам ары. Зинтэгъугъэкълэ килограмми 100-м нэсырэ спортсмени 5-мэ ар ябэ-ныгъ, 4-м атеклуагъ. Ящэнэрэ чыплэм фэбанэ зэхъум зылукагъэр Швецием кыкълыгъэ бэнэклэ лэзэу Бенджамин Штофелл ары.

Рустам ильэси 10 хъугъэ дзю-дом зызыщиушэтырэр. Псэуплэу Шэпсы дэт клэлэцылкълу спортивнэ еджаплэм зыщигъэсагъ, ащ кы-члэкълыгъэ спортсмен анахъ дэгъу-хэм ащыщ. Европэм теклоньгъэу кыщыдихыгъэм Олимпиадэу Шъа-чэ щыклоштым тыригъэгъушухъагъ. Мафэ къэс пчэдыжым жьэу регъа-жъэшъ, сыхъат пчъагъэрэ спортзалым зыщегъэхъазыры.

Спортсмен ныбжьыкълэр зыгъэсэрэ Шъхъэлэхъо Аслъан ильэс 20 нахъ зымыныбжъ бэнэклэм гъэхъагъэу спор-тым щышылэгъэхэр зыфэдэхэр кылотыгъ:

— Рустам Краснодар краим щыклогъэ зэнэкълонхэм теклоньгъэ кыщыдихыгъ. Ащ ыуж Урысыем и Къыблэ шьолъыр щыклогъэ зэнэкълонхэм анахъ спорт-смен дэгъухэм шахъафэ. Европэм

самбэмклэ ичемпион. Нэужым Урысыем ичемпион хъугъэ. Аужырэ шлухъафтынэу Европэ зэнэкълонхэм кыщыдихыгъэм ежъыри, сэри, тиеджаплэ, зэрэ Шап-сыгъэ хэгъэгоуи ыгъэгъушухъагъэх.

Аужырэ уахътэм Рустам Урысыем и Къыблэ дзюдомклэ щыклошт чемпи-онатым зыфегъэхъазыры. Рустами, ит-ренерэу Аслъани теклоньгъэхэмклэ та-фэгъушолу, Шъа-чэ щыклошт Олимпиадэм апэрэ чыплэр кыщыдихынышъ, ады-гэ лъэкълым ыцлэ ылэтынэу тыфэлъало.

КЪЭБЭРТЭЕ-БЭЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКЭМ

Тутэ Мадинэ зэридзэкълыгъэх

Усаклоу, адыгэ литературэм иклассикэу лутыжъ Борисэ иусэхэр зыдэт тхылъ «Си Дэ-хэнагъу» ыцлэу бэмышлэу Нал-щык кыщыдэкълыгъ. Ар Уры-сые Федерацием культурэмклэ изаслуженнэ лэфышлагъ, журна-лэу «лошхъемафэр» кыдигъэ-кълыгъ, шлэныгъэлэжыгъ, жур-налистыгъ. Борис пьесэхэр, усэхэр бэу ытхыгъэх.

Ужъэ дахэм хуэдэу зып-шэщлауэ,

Уэ ухэлъщ удзыпцлэм, удоп-лэйри.

Уи пкъы лантлэм си нэр тедияуэ,

Сыпщхъэщыщ, гупсысэр дызощейри.

Къытызошри мазэм нур луданэ,

Ныхызошлэ лэпэклэ уи щхъэ-цым,

Вагъоижхэр кызоубыд итлани,

Щызогъапщкълэу ахэр уи нэ щхъуэлпсым.

Сыдэуштэу мыщ фэдэ усэ дахэхэр джынэс зэрамыдзэ-кълыжхэу щылыгъэхэ? Сыдэу-штэу лупклэу, тефэу, зы гуцыли хымыгъахъоу ыкли хымыгъэклэу ахэр Тутэ Мадинэ урысыбзэм рилъхъагъэхэ!

Шыпкъэр площтмэ, ащ Бо-рис иусэхэм ятлонэрэу «псэ къапыгъэкълэжыгъ». Итворчествэ хэплъыхы, гуклэгъум, шульэ-гъум, фэбагъэм афэгъэхыгъэ усэ экълужхэр кыыхыгъэх, ахэр зэхэугъоягъэхэу «Си Дэ-хэнагъо» зыфилорэ сборникэу кыдигъэкълыгъэм кыдигъэхъагъэх.

Черкес куль-турэм и Фондэу Кълалмык Юрэ ыцлэ зыхъырэм тхылъыр кытырадзэнымклэ ишуагъэ кыгъэкълуагъ, ар игъо шыпкъэу цыф-хэм алъытагъ. Хульфы-гъэмрэ бзылфыгъэмрэ язэфыщытыклэхэм псэ къапызыгъэкълэу усэхэу ежъ авторым ыгу пхырыкълыгъэхэр джы урыс лъэкъл инми илэ-рылхъэ хъугъэх.

Хэта Тутэ Мадинэ?

Ар — усакло, лите-ратор, зэдзэкълэ-кълэ. Орэдылоу,

общественнэ

лофышлэу,

Урысыем,

Къэбэртэе-Бэлъ-кълар, Къэрэщэе-

Щэрджэс ыкли Ады-гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

гэ республикэхэм язас-

луженнэ артистэу, Къэбэртэе-Бэлъкъларым культурэмклэ ими-нистрагъэу Тутэ Заур ишъхъэ-гъус.

Мадинэ зэдзэкълыжынымклэ лэпэлэсэнэгъэу хэлъыр ыгъэ-федзэ, лутыжъ Борис иусэ-хэм гупшысэу ахилъхъагъэр зэримыхъокълэу, зытетым те-тэу урысыбзэкълэ зэридзэкълы-жыыхы, еджаклэхэм апыгъохы-гъэх.

Зицлыф гъэпсыклэклэ, зи-гупшысакълэклэ ыкли зиусакълэклэ зэфэдэ цыфхэр ары зэпэб-лагъэ хъухэрэр. Борис иусэ-хэр Мадинэ, ежъ ыусыгъэхэм фэдэу, зэхэшлэх, егъэлъаплэх. Арын фае авторым игупшысэ зыдидхэрэ цыпэ пстэури ежъыми хымыгъэзэу зыкълызэригъэзэф-агъэр.

Б. лутыжым игъашлэ кълы-хъагъэп. Черкес районым ит еджаплэу ар зыщеджагъэм ежъ ыцлэ, ифэшшошэ шыпкъэу фаусыгъэу, ехыи, иунэ зыдэ-щытым пэмычыжъэу лощхъэ цыкълуу зыщигъэпсэфыщыгъэм чыплэ администрацием фари-гъэшлыгъэ нэпэеплъ мыжъор ты-рагъэуцуагъ. Ащ ежъыр пса-узэ ытхыгъэгъэ гуцылэхэр шы-хэутыгъэх:

Мы мывэр езыр-езырэу
щашэу сапэ хъужыху
щырелэ ыкли зреузэщ!
Адыгэ лъагэр!
Иребагъо хуити
ди адыгабзэ дэхащэ!

Апэ хъун ыльэкълышты

Футбольнэ клубэу «Шэхэкълэ» зы-филорэр кълалэу Краснодар краим игу-бернатор и Кубок зэрылэ зэнэкълонхэм рагъэкълонхэрэм Шъа-чэ ыцлэклэ хэла-жъэ.

Спортымклэ мастерэу, тренерэу Кобл Мэдин икомандэ шъхъалэ губер-наторым и Кубок фэбанэ, иныбжьыклэ куп Шъа-чэклэ апэрэ чыплэр кызыэрэди-хыштым пылъ. «Шэхэ-клэйр» Шъа-чэ ифут-больнэ командэ анахъ дэгъухэм ахалытэ, ар къагъэшъыпкъэжъэу джэгъуакълэхэм краим щыклорэ зэнэкълонхэм зэфэшхъафхэм текло-ныгъэ къащыдаыхы.

Губернаторым и Ку-бок фэбанэрэ коман-дэхэмклэ «Шэхэкълэйм» джырэ уахътэм ятло-нэрэ чыплэр щылыгъ. Джы ищыкълэу Гелен-джик и «Спартак»

аужырэ зэлукълэгъум дэгъоу дешлэныр ары.

Тренерэу Кобл Мэдин кызыэрило-рэмклэ, командэм хэт клалэхэм лэпэ-лэсэнэгъы къарыуи ял губернаторым и Кубок къыдахынэу. Зэлукълэгъур шышъхъэлэу мазэм щылэшт.

НЫБЭ Анзор.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Цыфыр мэпсэфэ ерэдэж

— Упчлэм джэуапыр кызырестыжыштыр сшлэпэрэп, — кьелуатэ зэдэгущылэгъур тымыухызэ Клык Софие. — Узыщяплугъэ хэкум укызыкылоклэ зэхэпхырэр, плээгъурэр гум имыкыжъэу кысщэхъу.

— Сыхъатим уепллы. Oryla?

— Уахътэр згъэлъаплэу сесагъ. Бжыхъэм аспирантурэр С.-Петербург кышысыухышт, ащ зыфэсэгъэхъазыры. Концерт хыгъэ кьэстын фае.

— Ар зыфэгъэхыгъэ-щтыр кыталоба.

— Камернэ музыкэр сищылэныгъэ щыщ хъугъэ. Чайковскэм, Рахманиновым, Дунаевскэм, Іэклыб хэгъэгухэм яком-позиторхэм япроизведенихэр концертим хэзгъэхъагъэх.

— Санкт-Петербург уипчыхъээзэхъагъэу щыкылауагъэм укытегу-щылэм тигопэщт.

— Орэд кьэзылорэмэ япчыхъээзэхъагъэр кьалэм гъэшлэгъонэу щызэхъагъэ, артистхэм еджаплэ афэхъухъу алытэ. Глазновым ыцлэ зыхъырэ залым концертэу кышыстыгъэр тлоу гошчыгъагъэ. Классикэм хэхъэгъэ произведенихэр апэрэ Іахъ кышысылауагъэх. Ятлонэрэр адыгэ орэдхэм афэгъэхъыгъагъэ.

— «Адыфыр» кьэплуагъа?

— «Адыфыр», «Цырацэр», нэмык Іжъырэр орэдхэр зэхыхыгъэх. Яхъулэ Сэфэррэ Сэмэгу Гошнагъорэ зэдаусыгъэ «Гупшысэр», фэшъафхэри концертим щылуагъэх.

Лъэпкь орэдышъохэр

— Дунаим щыцлэрыло кьалэу Санкт-Петербург уцэпсэу. Музеи 120-рэ,

Искусствэмрэ лъэпкь Іофыгъохэмрэ зэзыпхырэ сэнэхъатим тытегушылэзэ, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Клык Софие кытфилотагъэр маклэп. Театралнэ искусствэхэмкІэ кьэралыгъо академиер, кьэралыгъо консерваториеу Римский-Корсаковым ыцлэкілэ щытыр диплом плъыжъкІэ Санкт-Петербург кышыухыгъэх. Зэлуклэгъоу С. Клыкым дытилагъэр сыда зэдгъэпшэщтыр?

зыгъэпсэфыплэхэр, стадионхэр ащ дэтых. Адыгэ музыкэр С.-Петербург щызэхъагъэхыныр кьин кыпщэхъау?

— Ебгъэжъэгъэ Іофым упылтын фае. Адыгэ ансамблэу кьалэм щызэхъагъэм Кьэбэрдэкъо Муратэ ихудожественнэ паш. Аспирантурэр ащ кыуухыгъ. Кьэбэртэе-Бэлькьарым шаплугъ. Адыгэ мэкъамэхэр зэрегъафэх, концертхэр зэхещэх. Кьэлэшхом тыдэсэу адыгэхэр нахъышлоу дунаим щягъэшлэным тыпыл. Тимужыкалнэ Іэмэ-псымэхъу шыкІэпщынэм, Іэпэпщынэм, нэмыкІхэм тимылэпкьэгъухэр кьакІэупчІэх. Тиорэдхэр, тимэкъамэхэр тэр-тэрэу тымыгъэжъынчхэмэ, хэта Іофым клэщакІо фэхъуштыр?

— Москва шъузэрэщыла-гъэр сэшлэ.

— 2012-рэ илээсым Іоныгъо мазэм Москва тырагъэблагъи, апшъэрэ еджаплэхэм аштагъэхэм концерт кьафэттыгъагъ. Тильэпкьэгъубэ зэхъхэм зэрэхэлэжъагъэр тигопагъ. Ошлэ, джащ фэдэ зэлуклэгъухэр ары уилъэпкь, уиорэд уасэу афэпшырэр дунаим нахъышлоу зыщызэхъагъэр. Тызэрыгушхон тлъэкІынэу тиадыгэ лъэпкь илэр бэ.

Адыгэ Хасэр

— Хъамхъукъо Бислъан Мыекъуапэ тыщылукІэу, республикэ Адыгэ Хасэм кышыгышылэу кызырэхэкІыгъэр ори ошлэба?

— Санкт-Петербург щыпсэурэ тильэпкьэгъумэ я Адыгэ Хасэ итхъаматэу Хъамхъукъо Бислъан зэхэщэкІо дэгъу. Искусствэр,

спортыр, лъэпкь Іофыгъохэр зэрипхыгъэзэ, зэлуклэгъу гъэшлэгъонхэр зэхещэх.

— Дунэе Адыгэ Хасэм изэхъагъэу Налщык щыкылауагъэм ушыслъэгъугъ. Сирием Іофыгъохэм атегушылэгъэхэм узэдэлум сыда узэгупшысагъэр?

— Тильэпкь изэкъотыныгъэ зэрэпытэрэр ащ кышыслъэгъуагъ. Санкт-Петербург и Адыгэ Хасэ сыриллыкІоу Налщык сыщылэагъ. Искусствэмрэ лъэпкь Іофыгъохэмрэ язэхъыныгъэхэм шуагъэу кьатырэр тлъэгъугъэ. Сирием щыклорэ заом адыгэхэр хэкІуадэх, яхэку кьагъээзжыныу амал зымылэхэм сыгу ягъу. Цыфыр чІым кызытехъокІэ шуагъэ кьытэу псэун, лэжъэн фае. Ащ фэдэ заохэм тхъамыклагъо нэмыкІ кьытфахырэп.

Адыгэмэ ятелемарафонэу Налщык щыкылауагъэр сщыгъупшэжы-щтэп. ТигумэкІхэр дунаим щызэхъахыгъэхэу сэлъытэ.

— Хэкум кьэзыгъээзжы-рэмэ я Мафэ шышъхъэлум и 1-м Мыекъуапэ щыхагъэунэфыкІышты.

— 2006-рэ илээсым кышы-ублагъэу зэхъагъэу зыфапІорэм сыхэлажъэ. Лъэпкь зэфэшъафхэр ащ щэуджых. Мэфэ заулэкілэ Санкт-Петербург згъээзжыны фаешъ, мыгъэ сыхэлэжъэнэу хъуштыр. ЗэхэщакІомэ тафэраз. Лъэпкьым кьыдэхъурэр, игушлуагъо зэрэдагоштырэр зэхъагъэм кьыщэлъагъо.

— Уигухэлъ блэгъэхэр кьытапІомэ тигопэщт.

— Мыекъуапэ музыкалнэ училищыр кышысыухыгъ. Санкт-Петербург сыщеджэ, Смольнэм дэт институтым Іоф щысэшлэ, еджэныр лъызгъэкІотэщт.

— Музыкалнэ театрэм ушыслэжъэнэу зыбгъэсагъ, ащ фэдэ театрэ Адыгеим иІ. Хэкум кьэбгъээзжы-нэу угу кыуиІорэба?

— Джырэ уахътэ Санкт-Петербург сыщылажъэ сшлэиугъу. Адыгеим сыфэраз. Шушлэ организациеу «Гуфэсым», сезыгъэджагъэхэм «тхъашъуегъэпсэу» ясэлэжы.

— Бэрэ узэреджэрэм ишлуагъэ кьыокІыба?

— Цыфыр мэпсэфэ еджэн фаеу сэлъытэ. Нэхъе Аслъан иоперэу «Бзыиқо заом» сыхэлэжъагъ, роль шъхъалэхэр кьэзышлыгъэмэ сачыщ. Адыгеим иком-позитормэ аусыгъэ орэдхэм афэгъэхыгъэ концерт Мыекъуапэ кышыстынэу, диск кьыдэзгъэкІынэу гухэлъхэр сІлэх.

— Уимурадхэр кьыбдэ-хъунхэу пфэсІо.

— Тхъауегъэпсэу. Сурэтым итыр: Адыгеим изаслуженнэ артисткэу С. Клыкыр.

ТИЗІУКІЭГЪУ ГЪЭШІЭГЪОНХЭР

Апэрэу Мыекъуапэ кьэкІуагъ

Урысыем ифутбол клуб цлэрылоу «Рубин» Казань щешлэрэ Натхъо Бибарс мы мафэ-хэм апэрэу Мыекъуапэ щылагъ. Уахътэу кыфатІупщыгъэр зэрэмакІэм кьыхэкІлэу тичІыплэ дахэхэр икьоу зэримыгъэлэ-гъугъэхэми, гукъэкІыжъ гъэшлэгъонхэр илэхэу ыгъээзжыгъ.

Командэхэу «Кубань» ыкІи «Рубин» Краснодар зыщызэдешлэхэм, Б. Натхъор зэлуклэгъум хэлэжъагъ, ухъазырыныгъэ дэгъу кыгъэлъэгъуагъ. «Рубин» итренер шъхъалэу Курбан Бердыевымрэ мыекъолэ «Зэкъошныгъэм» идиректор шъхъалэу Натхъо Адамрэ ешлэгъум ыуж футболым тегушылэхэзэ, такыкь бэкІае агъэкІуагъ.

Адыгэ Республикэм кьэсыгъахэу ылыты, Мыекъуапэ кьэкІонэу лъэшэу зэрэшлэиугъор Б. Натхъом итренер шъхъалэу рІуагъ. Зэдэгущылэгъум Натхъо Адами кыхэлажы, Бибарс тиреспубликэ кьэкІуагъ.

Адыгэ Республикэм истадионыкІлэу Мыекъуапэ шашырэм, стадионэу «Юностым» Б. Нат-

хъор ащылагъ. Къушъхъэ лъагэхэу инэплъэгъу итыгъэхэм адэкІоенэу, псыхъо чъэрхэм яплъынэу игъо ифагъэп. Футбол ешлэрэ Натхъо Амири такыкь заул нылэп зэрэдэгущылагъэр.

Б. Натхъор телефонкІэ Израиль ит адыгэ къуаджэу Кфар-Камэ теуагъ, янэу Нурихъанэ

дэгущылэзэ, тиреспубликэ идэхэгъэ рыгушхуагъ.

— Сянэ зэл Мыекъуапэ кызырэкІуагъэр, — кьелуатэ Натхъо Бибарс. — Адамэ игъунэгъухэм, илахъылхэм салукІагъ. Непэ лъэшэу сэгүлэ, гъогу сытемы-хъажы хъуштыр. Тхъэм ыломэ, мэфі 2 — 3 сыщылэнэу Мыекъуапэ сыкьэкІошты, адыгэ къуаджэмэ ящылакІэ зызгъэлъэгъушты, футбол ешлэрэ ныбжыкІэмэ салукІошты. Мыекъуапэ стадион дахэ шашлыгъ, ари сызыгъэгущуагъэмэ ащыщ.

ХъяркІэ, Бибарс! ШыкІэ тызэлкІ.

Сурэтым итхэр: Натхъохэу Адамрэ Бибарсрэ республикэ стадионым дэтых.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэр ыкІи кьыдэзы-гъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырлэ зэхъыныгъэхэмкІэ ыкІи кьэбар жъугъэм иамал-хэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редактор шъхъалэр ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр МЭЩІЛЭКЪО Саид

ПшъэдэкІыжъ зыхъырэ секретарыр

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт

Редакциер зыдэшылэр: 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкІыжъ зыхъырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыплэ гъэлоры-шлэпІ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4035 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2637

Хэутыным узшыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00